

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA
O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA
ZA 2021. GODINU

"1.MAJ - DRVODJELSKA" a.d. Banja Luka

Banja Luka, april 2022. godine

SADRŽAJ:

Izveštaj nezavisnog revizora	1-3
Bilans stanja	4
Bilans uspjeha	5
Izveštaj o promjenama na kapitalu	6
Bilans tokova gotovine	7
Napomene uz finansijske izvještaje	8-20

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini Društva i Upravnom odboru "1.MAJ - DRVODJELSKA" a.d. Banja Luka

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strana 4 do 7) "1.MAJ - DRVODJELSKA" a.d. Banja Luka (u daljem tekstu „Društvo”) koji obuhvataju bilans stanja na dan 31.12.2021. godine, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o gotovinskim tokovima za godinu koja se završava na navedeni datum, kao i napomene uz finansijske izvještaje, uključujući pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj Društva na dan 31.12.2021. godine, njegovu finansijsku uspješnost i tokove gotovine za godinu koja se završava na navedeni datum u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Skretanje pažnje

Na dan 31.12.2021. godine kratkoročne obaveze Društva su značajno veće od tekuće imovine, što ukazuje da je ugrožena likvidnost, finansijska stabilnost i stalnost poslovanja Društva. Navedeni pokazatelji upućuju na postojanje neizvjesnosti koja može dovesti u pitanje mogućnost nastavka poslovanja Društva u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.

Osim toga, kako je objelodanjeno u Napomeni: 7- Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze, prema članu 4. notarske obrade Sporazuma (reprogram) o izmirenju dospjelih potraživanja koji je zaključen sa povezanim licem »Fagus« d.o.o. Kotor Varoš, za osiguranje glavnog i sporednih potraživanja povjerioca »Fagus« d.o.o. Kotor Varoš u iznosu od 3.207.996 KM, Društvo se podvrgava naposrednom prinudnom izvršenju, bez odlaganja na cjelokupnoj svojoj imovini, ukoliko se plaćanje obaveze ne izvrši prema predviđenoj dinamici.

Osnova za izražavanje mišljenja

Reviziju smo obavili u skladu s Međunarodnim standardima revizije (MSR) i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. Naše odgovornosti, prema navedenim standardima, detaljnije su opisane u našem izvještaju u pasusu Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Društva, u skladu sa Etičkim kodeksom IESBA za profesionalne računovođe (Kodeks IESBA), zajedno sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Republici Srpskoj, i ispunili smo naše ostale etičke obaveze u skladu s tim zahtjevima. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za pružanje osnove za potrebe izražavanja našeg mišljenja.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u vršenju revizije finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su obrađena u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini. Prilikom formiranja mišljenja nismo izražavali posebno mišljenje o ovim pitanjima osim u skretanju pažnje.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i istinitu prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, kao i za interne kontrole neophodne da bi se omogućilo sastavljanje i objektivna prezentacija finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne greške nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi poslovanje po načelu stalnosti, objelodanjujući, ako je primjenjivo, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i korištenje računovodstvene osnove stalnosti poslovanja, osim ukoliko rukovodstvo ne namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje, odgovorna su za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji u cjelini ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške, i da izdamo izvještaj nezavisnog revizora koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjeravanje je visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu nastati usljed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako se razumno može očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu sa MSR, koristimo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške, osmišljavanje i obavljanje revizorskih procedura koje su odgovarajuće za te rizike i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja materijalno značajnog pogrešnog iskaza nastalog usljed kriminalne radnje je veći od rizika od materijalno značajnog pogrešnog iskaza nastalog usljed greške, jer kriminalna radnja može podrazumijevati tajne sporazume, falsifikovanje, namjerne propuste, pogrešne interpretacije, lažne iskaze, kao i zaobilaženje interne kontrole.

- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo osmislili revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Društva.

- Ocjenjujemo adekvatnost primijenjenih računovodstvenih politika kao i prihvatljivost računovodstvenih procjena i sa njima povezanih objelodanjivanja izvršenih od strane rukovodstva.

- Donosimo zaključak o adekvatnosti primjene načela stalnosti poslovanja, kao računovodstvene osnove, od strane rukovodstva, na osnovu pribavljenih revizijskih dokaza, zaključujemo postoji li materijalno značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu izazvati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ukoliko zaključimo da postoji materijalno značajna neizvjesnost, u obavezi smo da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na odgovarajuća objelodanjivanja navedena u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izdavanja našeg izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu prouzrokovati da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objelodanjivanja, te razmatramo prikazuju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na takav način na koji se postiže istinita i objektivna prezentacija.

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog u vezi sa planiranim obimom i vremenom obavljanja revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

Licima ovlašćenim za upravljanje obezbjeđujemo izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da mogu uticati na našu nezavisnost, i gdje je to primjenljivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i shodno tome predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuju javno objelodanjivanje u vezi sa pitanjem ili, kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, odlučimo da pitanje ne bi trebalo da se saopšti u našem izvještaju zbog toga što se u razumnoj mjeri može očekivati da negativne posljedice saopštavanja prevaziđu korist za javni interes od saopštavanja tog pitanja.

Partner angažovanja na reviziji čiji je rezultat rada ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Mirjana Šinik.

Društvo za reviziju
»CONTROL REVIEW« d.o.o.
Banja Luka,
12.04.2022.godine

Direktor
Mirjana Šinik

Ovlašćeni revizor
Mirjana Šinik

BILANS STANJA (IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU)
Na dan 31. decembra 2021. godine
(U konvertibilnim markama)

	Napomene	Iznos na dan bilansa 31.12.2021.	Iznos na dan bilansa 31.12.2020.
Aktiva			
Stalna sredstva		5.062.587	5.206.361
Zemljište	4.1, 1	3.260.183	3.260.183
Građevinski objekti	4.1, 4.2, 1	650.248	532.609
Postrojenja i oprema	4.1, 4.2, 1	-	-
Investicione nekretnine	4.1, 4.2, 1	1.386.837	1.386.313
Avansi, NPO i investicione nekretnine u pripremi	4.1, 1	31.319	27.256
Tekuća sredstva		179.398	223.059
Kupci u zemlji	4.3, 2	121.209	222.949
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	4.4, 3	-	100
Aktivna vremenska razgraničenja	4.5, 4	58.189	10
Poslovna aktiva		5.241.985	5.429.420
Pasiva			
Kapital		1.167.322	2.901.244
Osnovni kapital	5.1, 5	5.386.816	5.386.816
Rezerve	5.1, 5	1.000.384	1.000.384
Gubitak do visine kapitala	5.1, 5	5.219.878	3.485.956
Dugoročne obaveze		-	-
Kratkoročne obaveze		4.074.663	2.528.176
Kratkoročne finansijske obaveze	5.2, 6	1.046.160	1.046.160
Dobavljači u zemlji	5.3, 7	1.073.440	1.303.593
Obaveze za zarade i naknade zarada	5.3, 7	104.669	104.669
Druge obaveze	5.3, 7	1.603.998	-
Porez na dodatu vrijednost	5.3, 7	4.082	18.046
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine	5.3, 7	242.287	55.708
Pasivna vremenska razgraničenja	5.4, 8	27	-
Poslovna pasiva		5.241.985	5.429.420

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

BILANS USPJEHA (IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU)
Za godinu koja se završava 31. decembra 2021. godine
(U konvertibilnim markama)

	Napomene	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Poslovni prihodi		99.662	99.662
Poslovni prihodi	6.1.1, 9	99.662	99.662
Poslovni rashodi		184.450	178.359
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	6.1.2, 10	-	9.349
Troškovi proizvodnih usluga	6.1.2, 10	-	658
Troškovi amortizacije i rezervisanja	6.1.2, 10	147.838	149.798
Nematerijalni troškovi (bez poreza i doprinosa)	6.1.2, 10	20.068	17.667
Troškovi poreza i doprinosa	6.1.2, 10	16.544	887
Poslovni gubitak	5.1, 5	84.788	78.697
Finansijski prihodi		-	-
Finansijski rashodi		1.650.217	-
Rashodi kamata	6.2.1, 11	1.645.124	-
Ostali finansijski rashodi	6.2.1, 11	5.093	-
Gubitak redovne aktivnosti		1.735.005	78.697
Ostali prihodi	6.2.1, 12	1.083	-
Ostali rashodi		-	-
Prihodi po osnovu promjena račun. politika i ispravke grešaka iz ranijih godina		-	-
Rashodi po osnovu promjena račun. politika i ispravke grešaka iz ranijih godina		-	-
Gubitak prije oporezivanja		1.733.922	78.697
Tekući i odloženi porez na dobit		-	-
Poreski rashodi perioda		-	-
Neto gubitak perioda		1.733.922	78.697
Ukupni prihodi		100.745	99.662
Ukupni rashodi		1.834.667	178.359

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
Za godinu koja se završava 31. decembra 2021. godine
(U konvertibilnim markama)

	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Neraspoređeni gubitak/dobitak	Ukupno
Stanje na dan 01.01. 2020. godine	5.386.816		1.000.385	(3.407.259)	(2.979.942)
Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava					
Kursne razlike nastale po osnovu preračuna finan.izvještaja u drugu funkc.valutu				(1)	(1)
Neto dobitak/gubitak perioda iskazan u bilansu uspjeha				(78.697)	(78.697)
Neto dobitak/gubitak perioda iskazan u bilansu uspjeha					
Emisija akcijskog kapitala i drugi vidovi povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala					
Stanje na dan 31. decembar 2020. godine	5.386.816		1.000.385	(3.485.957)	(2.901.244)
Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava					
Kursne razlike nastale po osnovu preračuna finan.izvještaja u drugu funkc.valutu					
Neto dobitak/gubitak perioda iskazan u bilansu uspjeha				(1.733.922)	(1.733.922)
Neto dobici/gubici perioda priznati direktno u kapitalu					
Emisija akcijskog kapitala i drugi vidovi povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala					
Stanje 31. decembar 2021. godine	5.386.816		1.000.385	(5.219.879)	(1.167.322)

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

BILANS TOKOVA GOTOVINE (IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE)

Za godinu koja se završava 31.decembra 2021. godine

(U konvertibilnim markama)

	Godina koja se završava 31. decembra 2021.	Godina koja se završava 31.decembra 2020.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	218.344	-
Prilivi od kupaca i primljeni avansi	218.344	-
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	218.444	-
Odlivi po osnovu isplata dobavljačima i dati avansi	121.128	-
Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	97.316	-
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	100	-
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	-	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	-	-
Neto priliv/odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	-	-
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
UKUPNI PRILIVI GOTOVINE	218.344	-
UKUPNI ODLIVI GOTOVINE	218.444	-
NETO PRILIV GOTOVINE	-	-
NETO ODLIV GOTOVINE	100	-
Gotovina na početku obračunskog perioda	100	100
Gotovina na kraju obračunskog perioda	-	100

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. PRAVNI I DRUGI OSNOVI

1.1. Finansijski izvještaji Društva za period 01.01.2021. do 31.12.2021. godine su sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske i ostalim važećim propisima.

1.2. Odgovorno lice za sastavljanje finansijskih izvještaja:

1. Slobodan Bunić, VD direktor

1.3. Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju godišnje finansijske izvještaje Društva. Elementi u finansijskim izvještajima su vrednovani po osnovu nabavne vrijednosti, tekućeg troška, fer vrijednosti i sadašnje vrijednosti.

1.4. Finansijsko knjigovodstvo odvija se preko računovodstvenog programa za obradu podataka i obuhvata sve bitne elemente za analitičko i sintetičko sagledavanje poslovnih promjena. Knjigovodstvo se vodi u Društvu u skladu sa formiranim načelima urednog knjigovodstva.

1.5. Računovodstvena evidencija bazirana je na sledećim računovodstvenim propisima:

- Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (»Službeni glasnik Republike Srpske«, 78/20),
- Međunarodni računovodstveni standardi, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
- Pravilnik o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik Republike Srpske« 106/15),
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik Republike Srpske« 63/16, Pravilnik o sadržini i formi obrasca Izvještaja o promjenama na kapitalu (»Službeni glasnik Republike Srpske« 49/15).

Društvo je usvojilo Pravilnik o računovodstvu kojim se definišu računovodstvene politike koje se primjenjuju prilikom evidentiranja poslovnih promjena i sastavljanja finansijskih izvještaja.

Prema odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, Društvo je razvrstano u kategoriju malih pravnih lica.

2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Preduzeće ZIRO »1. Maj« Banja Luka se diobnim ugovorom broj: 4787 od 25.05.1989. godine podijelilo na tri preduzeća: »1. Maj« - Drvodjelska (proizvodnja građevinske stolarije od drveta), »1. Maj« - Metalska (proizvodnja metalnih konstrukcija) i »1. Maj« - Završni radovi u građevinarstvu (građevinski radovi).

Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci broj: U/I 1630/01 od 19.09.2001. godine izvršen je upis statusne promjene- vlasnička transformacija prodajom dijela državnog kapitala prema Zakonu o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, organizovanje i usklađivanje normativnih akata sa odredbama Zakona o preduzećima, kod državnog preduzeća »1. MAJ« - Drvodjelska Banja. Luka. Društvo nastavlja da posluje pod nazivom: Akcionarsko društvo za proizvodnju građevinske stolarije i promet »1. MAJ-Drvodjelska«, Banja Luka, ulica Pilanska broj 3.

Skraćeni naziv preduzeća je : AD »1. MAJ-Drvodjelska« , Banja Luka.

Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci broj: 071-0-Reg-07-000675 od 23.05.2008. godine izvršen je upis usklađivanja djelatnosti sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i o registru jedinica razvrstavanja (»Službeni glasnik RS«, broj: 113/04).

Rješenjem Okružnog privrednog suda Banja Luka broj: 057-0-Reg-14-001755 od 13.02.2015. godine izvršen je upis usklađivanja odredaba Osnivačkog akta Društva a odredbama Zakona o privrednim društvima (»Službeni glasnik Republike Srpske« broj: 127/08, 58/09, 100/11 i 67/13), usklađivanje djelatnosti Društva sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i Registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj (»Službeni glasnik Republike Srpske« broj: 66/13) i Uredbom o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske (»Službeni glasnik Republike Srpske« broj: 8/14).

Prema Obavještenju o razvrstavanju poslovnog subjekta po djelatnosti Agencije za posredničke, informatičke i finansijske usluge Banja Luka broj: BL-S-2239/15 od 14.12.2015. godine, osnovna djelatnost Društva je pod šifrom 16.23 – proizvodnja ostale građevinske stolarije i elemenata.

Matični broj Društva je 1101463 a registracija poreskog obveznika kod Poreske uprave Republike Srpske je izvršena pod brojem 4400975200003. Registracija obveznika poreza na dodatu vrijednost je izvršena kod Uprave za indirektno oporezivanje Banja Luka pod brojem 400975200003.

Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci broj: 071-0-Reg-09-001636 od 02.11.2009. godine izvršen je upis odluke o imenovanju vršioca dužnosti direktora. Vršilac dužnosti direktora je Slobodan Bunić.

Društvo se od svog osnivanja bavilo proizvodnjom prozora i vrata i njihovom ugradnjom. Od novembra 2001. godine prestala je proizvodna djelatnost usled nedostatka obrtnih sredstava.

U 2021. godini Društvo je ostvarilo prihode po osnovu zakupa stalne imovine i otpisa obaveza. Na dan bilansiranja Društvo nema zaposlenih radnika.

3. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

3.1. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sačinjavanju finansijskih izvještaja Društvo je obavezno da se pridržava sledećih načela:

3.1.1. NAČELO STALNOSTI iz koga proizilazi da imovinski, finansijski i prinosni položaj društva kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju omogućuje poslovanje u neograničenom roku iz čega proizilazi privremenost i povremenost izvještavanja, kao i obaveznost procjenjivanja po nabavnoj cijeni i cijeni koštanja osim u slučajevima primjena načela impariteta.

3.1.2. NAČELO DOSLEDNOSTI koje podrazumijeva da se način procjenjivanja u dužem vremenskom razdoblju ne mijenja, a ako do promjene ipak dođe u Aneksu se iskazuje efekat promjene i obrazlaže razlog promjene.

3.1.3. NAČELO REALIZACIJE po kome se u bilansu uspjeha mogu uključiti samo realizovani (tržišno potvrđeni) dobiti.

3.1.4. NAČELO IMPARITETA (nejednake vrijednosti), koje zahtijeva bilansiranje imovine po najnižoj a obaveza po najvišoj vrijednosti što ima za posledicu odmjeravanja rashoda na više a prihoda na niže, kao i uzimanje u obzir obezvređenja (depresijacije) i rezervisanja nazavisno da li je rezultat dobitak ili gubitak.

3.1.5. NAČELO UZROČNOSTI PRIHODA I RASHODA po kome se uzimaju u obzir svi prihodi i svi rashodi datog obračunskog perioda bez obzira na momenat naplate prihoda (fakturisana realizacija) i momenata plaćanja po osnovu rashoda.

3.1.6. NAČELO POJEDINAČNOG PROCJENJIVANJA IMOVINE I OBAVEZA pri čemu eventualna grupna procjenjivanja radi racionalizacije proističu iz pojedinačnog procjenjivanja.

3.1.7. NAČELO INDETITETA BILANSA po kome bilans otvaranja poslovnih knjiga za tekuću godinu mora da bude identičan zaključnom bilansu za prethodnu godinu.

4. PROCENJIVANJE IMOVINE

4.1. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

U nekretnine postrojenja i opremu spadaju: zemljišta, građevinski objekti, postrojenja i oprema, investicione nekretnine, nekretnine, postrojenja, oprema i investicione nekretnine u pripremi.

U momentu nabavke ova imovina se vrednuje po nabavnoj cijeni. Nakon početnog priznavanja po nabavnoj vrijednosti građevinski objekti, postrojenja, oprema vrednuju se po sadašnjoj vrijednosti (nabavna vrijednost umanjena za iznos obračunate amortizacije i gubitka po osnovu obezvređenja).

Investicione nekretnine nakon početnog priznavanja amortizuju se pa se vrednuju po sadašnjoj vrijednosti.

Sadašnja vrijednost građevinskih objekata, postrojenja, opreme i investicione imovine uvećava se za naknadne troškove po osnovu troškova adaptacije, zamjene dijelova i troškova generalnih popravki pod uslovom da se ovi troškovi mogu izmjeriti i da oni produžuju korisni vijek ili povećavaju učinak sredstva.

4.2. AMORTIZACIJA

Osnovica za obračun amortizacije nekretnina, postrojenja, opreme, izuzimajući zemljište je nabavna vrijednost. Društvo koristi linearnu odnosno proporcionalnu metodu amortizacije (paragraf 62 MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema).

Prilikom obračuna amortizacije Društvo je koristilo slijedeće amortizacione stope:

- građevinski objekti 1,30% do 6,50%
- oprema 6,70% do 10,00%

4.3. POTRAŽIVANJA OD PRODAJE I DRUGA POTRAŽIVANJA

Kratkoročna potraživanja procjenjuju se po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za indirektni otpis, po odluci rukovodstva, vjerovatno nenaplativih potraživanja odnosno za direktni otpis ako je nenaplativost potraživanja dokumentovana.

Potraživanja od prodaje obuhvataju potraživanja po osnovu faktura za zakupninu.

4.4. GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE

Gotovina se procjenjuje po nominalnoj vrijednosti. U gotovinu spadaju sredstva na žiro računu kod poslovne banke.

4.5. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Aktivna vremenska razgraničenja obuhvataju unapred plaćene odnosno fakturisane troškove i prihode tekućeg perioda koji nisu mogli biti fakturisani, a za koje su nastali troškovi u tekućem periodu.

5. PROCENJIVANJE PASIVE

5.1. KAPITAL

U kapital spadaju: osnovni kapital, zakonske rezerve i gubitak do visine kapitala

Gubitak iz ranijih godina i tekuće godine je ispravka vrijednosti kapitala.

Kapital i gubitak unose se u bilans u visini nominalne knjigovodstvene vrijednosti.

5.2. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

U kratkoročne finansijske obaveze spadaju: kratkoročne finansijske obaveze prema povezanim pravnim licima.

5.3. OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I DRUGE OBAVEZE

U obaveze prema dobavljačima i druge obaveze spadaju: obaveze iz poslovanja, obaveze po osnovu zarada i naknada zarada, druge obaveze, osim obaveze za učešće u dobitku i obaveze za porez na dodatu vrijednost.

5.4. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

U pasivna vremenska razgraničenja spadaju: unaprijed obračunati rashodi perioda, obračunati prihodi budućeg perioda, razgraničeni zavisni troškovi nabavke i ostala pasivna vremenska razgraničenja.

6. PRIHODI I RASHODI

6.1. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI

6.1.1. Poslovne prihode čine prihodi od zakupnina.

6.1.2. Poslovne rashode čine: troškovi bruto zarada i naknada zarada, troškovi proizvodnih usluga, troškovi amortizacije, nematerijalni troškovi, porezi i doprinosi nezavisni od rezultata. Svi rashodi se priznaju nezavisno od plaćanja.

6.2. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

6.2.1. Finansijske rashode čine: rashodi po osnovu kamata.

6.3. OSTALI PRIHODI I RASHODI

6.3.1. Ostale prihode čine prihodi od prodaje opreme i ostali.

6.3.2. Ostale rashode čine rashodi od prodaje imovine i ostali.

1. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	U KM					
	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicione nekretnine	Nekretnine, postrojenja, oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost:						
Stanje na početku godine	3.260.183	1.198.437	95.197	5.121.367	27.256	9.702.440
Povećanja:	0	0	0	0	4.063	4.063
Nove nabavke	0	0	0	0	4.063	4.063
Smanjenja:	0	0	0	0	0	0
Stanje na kraju godine	3.260.183	1.198.437	95.197	5.121.367	31.319	9.706.503
Kumulirana ispravka vrijednosti:						
Stanje na početku godine	0	665.828	95.197	3.735.054	0	4.496.079
Povećanja:	0	15.580	0	265.476	0	281.056
Amortizacija	0	15.580	0	132.257	0	147.837
Prenos	0	0	0	133.219	0	133.219
Smanjenja:	0	133.219	0	0	0	133.219
Kumulirana ispravka u otuđenju	0	133.219	0	0	0	133.219
Stanje na kraju godine	0	548.189	95.197	4.000.530	0	4.643.916
Neto sadašnja vrijednost:						
31.12.2021. godine	3.260.183	650.248	0	1.120.837	31.319	5.062.587
Neto sadašnja vrijednost:						
31.12.2020. godine	3.260.183	532.609	0	1.386.313	27.256	5.206.361

Vrijednost zemljišta je utvrđena od strane Direkcije za privatizaciju državnog kapitala u Republici Srpskoj, prilikom pripreme preduzeća za privatizaciju. Uvidom u vlasničke listove i ostalu dokumentaciju, utvrđeno je da Društvo nije upisano kao vlasnik svih nekretnina i da se iste vode kao društvena svojina.

U toku 2021. godine nije bilo promjena na poziciji građevinski objekta, investicionih nekretnina i opreme. Izvršen je obračun amortizacije građevinskih objekata za 2021. godinu u iznosu od 15.580 KM a investicionih nekretnina u iznosu od 132.257 KM.

Oprema Društva je u prethodnoj godini u cjelosti amortizovana.

Vrijednost investicionih nekretnina u pripremi iznosi 31.319 KM. U toku 2021. godine je izvršeno preknjižavanje ispravke vrijednosti građevinskih objekata na ispravku vrijednosti investicionih nekretnina u cilju usklađivanja analitičke evidencije ove grupe sredstava.

Društvo je 20.09.2021. godine zaključilo Sporazuma (reprogram) o izmirenju dospjelih potraživanja sa povezanim licem Fagus d.o.o. Kotor Varoš, potvrđen notarskom ovjerom OPU-2185/21 od 22.10.2021. godine. Prema članu 4. notarske obrade Sporazuma o načinu otplate duga, Društvo se podvrgava neposrednom prinudnom izvršenju, bez odlaganja na cjelokupnoj svojoj imovini ukoliko se plaćanje obaveze ne izvrši prema predviđenoj dinamici.

2. POTRAŽIVANJA OD PRODAJE I DRUGA POTRAŽIVANJA

	U KM	
	Kupci u zemlji	Ukupno
Bruto stanje na početku godine	222.949	222.949
Bruto stanje na kraju godine	121.209	121.209
Ispravka vrijednosti na početku godine	0	0
Ispravka vrijednosti na kraju godine	0	0
NETO STANJE		
31.12.2021. godine	121.209	121.209
31.12.2020. godine	222.949	222.949

Potraživanja od kupaca u zemlji na dan bilansiranja iznose 121.209 KM. Potraživanja od kupaca u 2021. godini su formirana po osnovu ispostavljenih faktura za zakup zemljišta, proizvodnih pogona i poslovnog prostora u skladu sa važećim ugovorima.

Društvo je uskladilo stanje potraživanja sa kupcima putem Izvoda otvorenih stavki na dan 31.12.2021. godine.

3. GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Poslovni računi - domaća valuta	0	100
Gotovina i ekvivalenti gotovine - ukupno	0	100

Društvo ima otvoren žiro račun kod NLB banke a.d. Banja Luka. Stanje gotovine na dan bilansiranja je potvrđeno Izvodom otvorenih stavki od strane banke.

4. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Ostala aktivna vremenska razgraničenja	58.189	10
Aktivna vremenska razgraničenja - ukupno	58.189	10

Ostala aktivna vremenska razgraničenja su formirana u 2021. godini na osnovu Ugovora o odgođenom plaćanju obaveza po osnovu komunalne naknade broj: 19-017-3748/21 od 05.11.2021. godine, koji je Društvo zaključilo sa Gradom Banja Luka. Obaveze se odnose na kamatu koja se otplaćuje u 60 anuiteta pri čemu mjesečni iznos kamate iznosi 970 KM. Stanje obaveza je usklađeno sa Gradom putem Izvoda otvorenih stavki na dan 31.12.2021. godine.

5. KAPITAL

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Akcijski kapital	5.386.816	5.386.816
I. Osnovni kapital – ukupno	5.386.816	5.386.816
1. Statutarne rezerve	1.000.384	1.000.384
II. Rezerve – ukupno	1.000.384	1.000.384
1. Gubitak ranijih godina	(3.485.956)	(3.407.259)
2. Gubitak tekuće godine	(1.733.922)	(78.697)
III. Gubitak – ukupno (1 i 2)	(5.219.878)	(3.485.956)
KAPITAL (I i II - III)	1.167.322	2.901.244

U strukturi kapitala najznačajniju stavku predstavlja osnovni kapital. U strukturi osnovnog kapitala zastupljen je samo akcijski kapital koji je upisan u sudskom registru u iznosu od 5.386.816 KM. Akcijski kapital je podijeljen na 5.386.816 običnih akcija klase A, nominalne vrijednosti 1 KM za jednu akciju. Prema podacima Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka koji vodi knjigu akcionara, ukupan broj akcionara Društva na dan 27.05.2021.godine je 527.

Daje se pregled akcionara koji imaju značajnije učešće u strukturi osnovnog kapitala:

- FAGUS d.o.o. Kotor Varoš	29,28%
- DUIF Management Solutions OMIF VB Fond a. d. Banja Luka	22,25%
- Kalabić Stojan Banja Luka	17,86%
- RIKO d.o.o. Kotor Varoš	14,90%
- Fond za restituciju Banja Luka	4,94%
- Ostali akcionari	10,77%
Ukupno	100,00%

Društvo je iskazalo statutarne rezerve u iznosu od 1.000.384 KM i ako Statutom nije predviđeno njeno formiranje. Uvidom u dokumentaciju u toku obavljanja revizije finansijskih izvještaja, utvrđeno je da navedeni iznos predstavlja razliku osnovnog kapitala upisanog u sudskom registru i kapitala koji je bio evidentiran u poslovnim knjigama, prije usklađivanja kapitala. U nadležnosti je Skupštine akcionara da donese odluku o korištenju ovih rezervi. Društvo je u tekućoj godini iskazalo gubitak u iznosu od 1.733.922 KM koji je najvećim dijelom formiran uknjižavanjem rashoda kamata.

Skupština akcionara je 05.06.2021. godine donijela Odluku broj: 01-33/21 da gubitak iz 2020. godine ostvaren u iznosu od 78.697 KM ostane nepokriven.

6. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Ostale kratkoročne finansijske obaveze	1.046.160	1.046.160
Kratkoročne fin. obaveze - ukupno	1.046.160	1.046.160

Ostale kratkoročne finansijske obaveze se odnose na obaveze iz ranijih godina po osnovu pozajmica od "Fagus" d.o.o. Kotor Varoš u iznosu od 963.477 KM i "Fagus haus" d.o.o. Kotor Varoš u iznosu od 82.683 KM. Obaveze su potvrđene Izvodom otvorenih stavki.

7. OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I DRUGE OBAVEZE

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Dobavljači u zemlji	1.073.440	1.303.593
I Obaveze iz poslovanja - ukupno	1.073.440	1.303.593
1. Obaveze za neto zarade i naknade zarada, osim naknada zarada kojem se refundiraju	88.996	88.996
2. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada osim zarada koje se refundiraju	4.086	4.086
3. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada osim zarada koje se refundiraju	11.587	11.587
II Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - ukupno (1 do 3)	104.669	104.669
1. Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja	1.603.998	0
III Druge obaveze - ukupno	1.603.998	0
IV Obaveze za porez na dodatnu vrijednost	4.082	18.046
1. Obaveze za poreze i druge dažbine na teret troškova	69.278	53.164
2. Obaveze za doprinose koji terete troškove	193	193
3. Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	172.816	2.351
V Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine (1 do 3)	242.287	55.708
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze - ukupno (I do V)	3.028.476	1.482.016

Obaveze prema dobavljačima u zemlji na dan bilansiranja iznose 1.073.440 KM.

Najveća je obaveza prema dobavljaču "Fagus" d.o.o. Kotor Varoš a iznosi 845.393 KM. Obaveze prema dobavljaču ZIBL a.d. Banja Luka iznose 136.110 KM. Ovaj iznos se odnosi na naknadu za trajno pravo korištenja građevinskog zemljišta. Obaveze prema dobavljaču Grad Banja Luka iznose 83.241 KM a formirane su po osnovu komunalne naknade iz prethodnog perioda i tekuće godine. U toku 2021. godine je na osnovu Ugovora o odgođenom plaćanju obaveza po osnovu komunalne naknade broj: 19-017-3748/21 od 05.11.2021. godine, koji je Društvo zaključilo sa Gradom Banja Luka, izvršeno preknjižavanje iznosa od 138.646 KM sa obaveza prema dobavljačima na vremenska razgraničenja. Navedeni iznos se odnosi na glavnica komunalne naknade za koju je Ugovorom predviđeno da se otplati u 60 mjeseci, zajedno sa pripadajućom kamatom u iznosu od 58.179 KM. U tekućoj godini je otplaćeno 26.816 KM tako da obaveza po osnovu

glavnice komunalne naknade na dan bilansiranja iznosi 111.830 KM. Navedene obaveze su evidentirane u Bilansu stanja kao ostale kratkoročne obaveze u iznosu od 170.009 KM i ako one prema ugovoru predstavljaju dugoročne obaveze, tako da obaveze nisu usklađene po ročnosti.

Društvo je usklađivalo obaveze sa dobavljačima na osnovu primljenih Izvoda otvorenih stavki krajem tekuće godine.

Obaveze za neto zarade, poreze i doprinose iznose 104.669 KM a formirane su ranijih godina. U toku 2021. godini nije bilo formiranja novih obaveza a nisu vršene uplate ranije stvorenih obaveza.

Obaveze za porez na imovinu na dan bilansiranja iznose 68.843 KM a povećane su u tekućoj godini za 16.014 KM.

U toku 2021. godine uknjižena je obaveza za zatezne kamate u iznosu od 1.603.998 KM na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke od 29.04.2021. godine. Prema ovom nalazu glavni dug iznosi 1.603.998 KM a toliko iznosi i zatezna kamata, tako da je ukupan iznos koji »Fagus« potražuje 3.207.996 KM.

Skupština akcionara je 05.06.2021. godine donijela Odluku broj: 01-35/21 o prihvatanju duga i izmirenju obaveza prema Fagus d.o.o. Kotor Varoš u iznosu utvrđenom u Nalazu i mišljenju vještaka ekonomske struke od 29.04.2021. godine, s tim da se dug sa zakonskom kamatom po prilivu novčanih sredstava kroz reprogram izmiri povjeriocu.

Društvo je 20.09.2021. godine zaključilo Sporazuma (reprogram) o izmirenju dospjelih potraživanja sa Fagus d.o.o. Kotor Varoš, (u daljem tekstu Sporazum) u kojem se članom 1. konstatuje da je ukupan iznos potraživanja »Fagusa« od Društva 3.207.996 KM.

Navedeni Sporazum je potvrđen notarskom ovjerom OPU-2185/21 od 22.10.2021. godine. Prema članu 4. notarske obrade Sporazuma, za osiguranje glavnog i sporednih potraživanja povjerioca »Fagus« d.o.o. Kotor Varoš, Društvo se podvrgava naposrednom prinudnom izvršenju, bez odlaganja na cjelokupnoj svojoj imovini, ukoliko se plaćanje obaveze ne izvrši prema predviđenoj dinamici.

8. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Unaprijed obračunati rashodi perioda	27	0
Pasivna vremenska razgraničenja - ukupno	27	0

9. POSLOVNI PRIHODI

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Prihodi od zakupnina	99.662	99.662
I Drugi poslovni prihodi - ukupno	99.662	99.662
POSLOVNI PRIHODI - UKUPNO	99.662	99.662

10. POSLOVNI RASHODI

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Troškovi bruto zarada	0	9.349
I Troškovi bruto zarada i ostali lični rashodi	0	9.349
II Troškovi amortizacije	147.838	149.798
1. Troškovi usluga održavanja	0	658
III Troškovi proizvodnih usluga - ukupno	0	658
1. Troškovi neproizvodnih usluga	6.469	5.110
2. Troškovi članarina	25	0
3. Troškovi poreza	16.544	887
4. Ostali nematerijalni troškovi	13.574	12.557
IV Nematerijalni troškovi - ukupno (1 do 4)	36.612	18.554
Ostali poslovni rashodi - ukupno	36.612	19.212
POSLOVNI RASHODI - UKUPNO (I do IV)	184.450	178.359

11. FINANSIJSKI RASHODI

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Rashodi kamata	1.645.124	0
2. Ostali finansijski rashodi	5.093	0
Finansijski rashodi - ukupno (1 i 2)	1.650.217	0

U toku 2021. godine uknjižena je obaveza za zatezne kamate u iznosu od 1.603.998 KM na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke od 29.04.2021. godine, kako je objelodanjeno u Napomeni: 7- Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze. U toku 2021. godine je obračunata i uplaćena zatezna kamata prema Rješenju Grada Banja Luka u iznosu od 41.126 KM.

12. OSTALI PRIHODI

	U KM	
	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
1. Prihodi od smanjenja obaveza i ostali prihodi	1.083	0
I Ostali prihodi - ukupno	1.083	0
OSTALI PRIHODI - UKUPNO	1.083	0

13. POTENCIJALNA SREDSTVA I OBAVEZE

Društvo je pokrenulo sudski spor protiv Pravobranilaštva Republike Srpske u vezi uknjižbe zemljišta. Rješenjem od 20.11.2017. godine je uknjiženo pravo svojine na nespornim k.č. Postupak uknjižavanja zemljišta na ostalim k.č. je u toku.

Protiv Društva je pokrenut sudski spor od strane pravnog lica „FAGUS“ d.o.o. Kotor Varoš vezano za naplatu potraživanja.

Sudski spor protiv Društva pokrenut od strane Grada Banja Luka je rješenjem Okružnog privrednog suda Banja Luka od 31.03.2021. godine stupio u izvršni postupak i zaključen je ugovor o reprogramu obaveza koji se realizuje.

14. STALNOST POSLOVANJA

Na dan 31.12.2021. godine kratkoročne obaveze Društva su značajno veće od tekuće imovine, što ukazuje da je ugrožena likvidnost, finansijska stabilnost i stalnost poslovanja Društva.

Navedeni pokazatelji upućuju na postojanje neizvjesnosti koja može dovesti u pitanje mogućnost nastavka poslovanja Društva u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.

Osim toga, kako je objelodanjeno u Napomeni: 7- Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze, prema članu 4. notarske obrade Sporazuma (reprogram) o izmirenju dospjelih potraživanja koji je zaključen sa povezanim licem »Fagus« d.o.o. Kotor Varoš, za osiguranje glavnog i sporednih potraživanja povjerioca »Fagus« d.o.o. Kotor Varoš u iznosu od 3.207.996 KM, Društvo se podvrgava neposrednom prinudnom izvršenju, bez odlaganja na cjelokupnoj svojoj imovini, ukoliko se plaćanje obaveze ne izvrši prema predviđenoj dinamici.

15. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Nakon datuma bilansiranja nije bilo poslovnih transakcija i događaja koji imaju materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Društva.

16. POVEZANA LICA

Povezano pravno lice je »Fagus« d.o.o. Kotor Varoš po osnovu učešća u kapitalu Društva. Poslovnih transakcija sa povezanim licem kao kupcem u toku 2021. godine nije bilo a saldo potraživanja na dan 31.12.2021. godine je 117 KM. Poslovne transakcije sa povezanim licem kao dobavljačem u toku 2021. godine iznose 4.212 KM. Saldo obaveza prema dobavljaču iznosi 845.393 KM. Obaveze prema povezanom licu po osnovu finansijskih pozajmica iz ranijih godina iznose 963.477 KM a obaveze po osnovu kamata koje su formirane u tekućoj godini iznose 1.603.998 KM.

17. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju PDV, porez na dobit i poreze na plate, zajedno sa drugim porezima. Za razliku od razvijenijih tržišnih privreda zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme, te ne

postoji dugogodišnja praksa primjene, a sa druge strane propisi kojima se vrši implementacija ovih zakona često su nejasni ili ne postoje. Iz ovog razloga, često se javljaju razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama u vezi sa pravnom interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave su predmet kontrola i pregleda od strane više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. To može dovesti do osporavanja transakcija od strane poreskih vlasti i Društva može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o poreskoj upravi Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina.

To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenim poreskim sistemom.